



Umeå centrum för genusstudier (UCGS)
Umeå universitet, 901 87 Umeå
Telefon: 090-786 60 43
E-post: monica.forsell-allergren@ucgs.umu.se
www.ucgs.umu.se

Sid 1 (3)

Fenomenologi, kön och genus

Phenomenology, sex and gender

Högskolepoäng: 7,5

Ansvarig institution: Umeå centrum för genusstudier

Huvudområde: Genusvetenskap

Nivå: Forskarutbildning

Beslut om inrättande

Kursplanen fastställd 13 februari 2012.

Mål och innehåll

Fenomenologi utgör en viktig forskningstradition inom vetenskaplig verksamhet, samt utgör en del av bakgrunden till det som allmänt kallas kvalitativa forskningsansatser. Kursen presenterar huvuddrag, några centrala tänkare och begrepp inom den fenomenologiska idétraditionen, samt ger kännedom om dess roll som kritisk kommentar till en objektivistisk vetenskapsförståelse. Särskild vikt läggs vid att tydliggöra fenomenologins ontologiska och kunskapsteoretiska utgångspunkter, och att granska dess tillämpning och uttolkning i fenomenologiska texter inriktade på kropp, rörelse, intersubjektivitet, kön, genus, vardagsvärld och livsvärld.

Genomförande och examination

En gemensam kärna i kursen är en fördjupning i ett urval klassiska texter ur den fenomenologiska traditionen, samt klassiska feministfilosofiska och/eller genusteoretiska texter med fenomenologisk ansats. Förutom en inledande och introducerande föreläsning består kursen av ett antal textseminarier med ett antal tematiska fördjupningar där vi kritiskt granskar texter med fenomenologisk ansats. Kursen bygger på studenternas egen aktiva medverkan på seminarier, och inför varje seminarium skriver doktoranden 1-2 A4-sidor om de texter som ska behandlas vid seminariet samt vilka frågor som är intressanta att diskutera i relation till seminariets texter. Detta PM lämnas till kursledaren i samband med varje seminarietillfälle. Vid dessa turas doktoranderna om att inleda seminariet, därefter följer allmän diskussion. I samband med seminariet ges också utfyllande, fördjupande och summerande kommentarer av kursledaren.

Kursen examineras genom aktivt seminariedeltagande, ett skriftligt PM inför varje seminarietillfälle, samt ett avslutande individuellt paper. I sitt paper redogör doktoranden för hur ett fenomenologiskt perspektiv/angreppssätt kan användas/används i det egna avhandlingsskrivandet samt argumenterar för fördelar respektive nackdelar med detta - bland annat genom att förhålla sig till andra möjliga sätt att närma sig samma problemområde. Omfång 8-10 A4-sidor, 12 p, radavstånd: 1,5.

Lärandemål

Efter avslutad kurs ska doktoranderna:

- ha god kännedom om huvuddrag i den fenomenologiska idétraditionen och dess centrala tänkare

- kunna självständigt reflektera kring en fenomenologisk ansats ur ett genusteoretiskt perspektiv
- kunna kritiskt granska texter med avseende på fenomenologisk ansats
- kunna kritiskt reflektera kring en egen fenomenologisk ansats i förhållande till andra sätt att närma sig sitt projekts problemområde

Litteratur

- Alcoff, Linda Martín. 2000. Phenomenology, Post-Structuralism, and Feminist Theory on the Concept of Experience. In: L. Fisher & L.E. Embree (red.) *Feminist phenomenology*. Dordrecht: Kluwer Academic (pp. 39-56).
- Bartky, Sandra Lee. 1990. *Femininity and Domination: Studies in the Phenomenology of Oppression*. New York: Routledge. (urval: s. 11-44)
- de Beauvoir, Simone. 2002. *Det andra könet*. Stockholm: Norstedt. (urval: Bok II, Den levda erfarenheten: kap. I-VI: s 321 – 625)
- Bengtsson, Jan. 2001. *Sammanflätningar. Husserls och Merleau-Pontys fenomenologi*. (3:e reviderade upplagan) Göteborg: Daidalos (s. 19-49).
- _____. 1999. Introduktion. Livets spontanitet och tolkning. Alfred Schütz' fenomenologisk samhällsteori. I: Alfred Schütz *Den sociala världens fenomenologi*. Göteborg: Daidalos (s.7-24).
- Berger, Peter L. & Luckmann, Thomas. 1967. The Foundations of Knowledge in Everyday Life. In: *The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge*. New York: Anchor books (pp. 19-46, + note 1 pp. 194-5).
- Fredlund, Anna Petronella. 2004. När tanken tar kropp – om Merleau-Pontys filosofi. I: Maurice Merleau-Ponty *Lovtal till filosofin: essäer*. Eslöv: B. Östlings bokförl. Symposion, (s. 7-28).
- Heinämaa, Sara. 2003. *Toward a phenomenology of sexual difference: Husserl, Merleau-Ponty, Beauvoir*. Lanham: Rowman & Littlefield. (Introduction samt kapitel 2 och 3, dvs s. xi-xxi, 21-79).
- _____. The Soul-Body Union and Sexual Difference. From Descartes to Merleau-Ponty and Beauvoir. I: L.Alanen and C. Witt (eds.), *Feminist Reflections on the History of Philosophy*. Dordrecht: Kluwer, (pp. 137-151).
- Husserl, Edmund. 1989. *Fenomenologins idé*. Göteborg: Daidalos. (s. 57-78)
- Merleau-Ponty, Maurice. 1997. *Kroppens fenomenologi*. Göteborg: Daidalos, (s. 13-19, 51-56, 98-178).
- _____. 2004. *Lovtal till filosofin: essäer*. Eslöv: B. Östlings bokförl. Symposion ("Vad är fenomenologin?", s.41-60).
- Schütz, Alfred. 1999. *Den sociala världens fenomenologi*. Göteborg: Daidalos (s.27-99).
- Sheets-Johnstone, Maxine. 1990. *The Roots of Thinking*. Philadelphia: Temple University Press (kap. 14-15, dvs s. 347-386).
- _____. 1996. An Empirical-Phenomenological Critique of the Social Construction of Infancy.



In: *Human Studies: A Journal for Philosophy and the Social Sciences*, 19(1), January (pp. 1-16).

Skjervheim, Hans. 2001[1976]. *Deltakar og tilskodar og andre essays*. Oslo: Aschehoug (s. 71-87) *OBS – även tillgänglig på engelska*.

Young, Iris Marion. 2005. *On Female Body Experience: "Throwing like a girl and other essays"*. Oxford: Oxford University Press. (kapitel 1 "Lived body vs gender", s. 12-26 samt kapitel 2 "Throwing like a girl", s. 27-45).

Zahavi, Dan. 2003. *Husserl's Phenomenology*. Stanford University Press, (pp. 98-133).

Ytterligare litteratur tillkommer inför examinationsuppgiften.

Referenslitteratur

Bullington, Jennifer. 2007. *Psykosomatik: Om kropp, själ och meningsskapande*. Stockholm:

Studentlitteratur.

_____. *The Mysterious Life of the Body: A New Look at Psychosomatics*. Diss. Linköping.

Fanon, Frantz. 1997. *Svart hud, vita masker*. Göteborg: Daidalos

Husserl, Edmund. 2004. *Idéer till en ren fenomenologi och fenomenologisk filosofi*.

Kirkengen, Anne Luise. 2005. *Hvordan krenkede barn blir syke voksne*. Oslo: Universitetsforlaget.

van Manen, Max. 1998. "Modalities of Body Experience in Illness and Health". In: *Qualitative Health Research: An International, Interdisciplinary Journal*. Sage Periodicals Press. Vol 8, No. 1, pp. 7-24.

Olkowski, Dorothea & Weiss, Gail (red.) .2006. *Feminist Interpretations of Maurice Merleau-Ponty*. University Park, Pa.: Pennsylvania State University Press.

Sheets-Johnstone, Maxine. 2000. Kinetic Tactile-Kinesthetic Bodies: Ontogenetical Foundations of Apprenticeship Learning. In: *Human Studies: A Journal for Philosophy and the Social Sciences*, 23(4), October, (pp. 343-370).